

I. EDITORIAL

CONDUCEREA UNUI VEHICUL SUB INFLUENȚA SUBSTANȚELOR PSIHOACTIVE ÎN CONTEXTUL CONSUMULUI DE CANABIS

Av. Eduard CONSTANTIN
Baroul București

Abstract

Psychoactive substances are the substances provided in the content of Law no. 194/2011 on combating operations with products likely to have psychoactive effects, other than those provided by normative acts in force, the substances mentioned in special laws no. 143/2000 on preventing and combating illicit drug trafficking and consumption and no. 339/2005 on the legal regime of narcotic and psychotropic plants, substances and preparations.

Cannabis, as a narcotic plant, is listed in Table II of Law no. 339/2005, respectively in Table III of Law no. 143/2000, as a risk drug, and tetrahydrocannabinol, pure extract from the cannabis plant, is listed in Table I of Law no. 339/2005, in the category of psychotropic substances, respectively in Table I of Law no. 143/2000, as a high-risk drug. The psychoactive effects of cannabis are mainly generated by the cannabinoid scientifically called delta-9-tetrahydrocannabinol.

Driving on public roads a vehicle for which the law requires the possession of a driver's license by a person under the influence of psychoactive substances, as a result of the consumption of cannabis or tetrahydrocannabinol, in its pure state, is incriminated by art. 336 para. 2 of the Criminal Code, the deed being punished with imprisonment from 1 to 5 years or with a criminal fine.

By Decision no. 101/2019, on the occasion of solving an exception of unconstitutionality regarding the provisions of art. 336 para. 2 of the Criminal Code, the Constitutional Court found that the legislator understood to incriminate the act of driving a vehicle under the influence of psychoactive substances in any situation after the consumption of such substances, irrelevant concentration detected in the body, the exception being rejected.

The usual ways of cannabis use are smoking and ingestion. Regarding the ability to drive, cannabis use can generate some dangerous effects for road safety such as aggression in traffic (increased speed, dangerous overtaking or violation of traffic rules), lack of a correct perception of speed, distances, significance of signs or road markings, lack of distributive attention in handling the vehicle, delayed reaction to unforeseen or urgent factors or events, impaired visual function and

general health (fainting), contributing to increased risk of serious road accidents with victims. Cannabis use can decrease the ability to drive a vehicle.

Keywords: driving under the influence of cannabis (DUI/C), driving under the influence of drugs (DUID), criminal traffic offenses, cannabis, tetrahydrocannabinol (THC).

1. Introducere

În ultimii ani, pe teritoriul României, au fost depistate numeroase persoane de vârstă tânără care conduceau autovehicule pe drumurile publice sub influența substanțelor psihoactive, cele mai multe sub influența tetrahidrocannabinolului (THC), principala substanță cu efecte psihoactive din compoziția canabisului. În prezent, asistăm la un nou fenomen infracțional de amploare, într-o continuă ascensiune, în interdependență cu traficul și consumul de droguri. Dotarea poliției rutiere cu aparate omologate pentru depistarea drogurilor în organism (Drager Drug Test) și rata ridicată de consum a drogurilor în rândul tinerilor au condus la creșterea numărului de dosare penale având ca obiect infracțiunea de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive, faptă prevăzută și pedepsită de art. 336 alin. (2) din Codul penal¹.

Termenul „canabis” se referă la planta de cânepă (*Cannabis sativa* L.) și la produsele vegetale ce derivă din aceasta, inclusiv la droguri. Se disting două soiuri de cânepă, respectiv canabis sativa (cânepa industrială), care se utilizează în alimentație, textile, construcții, cosmetică, zootehnie, având o concentrație mai scăzută de THC (sub 3 %) și canabis indica (plantă denumită sugestiv marijuana), care se utilizează în producția de droguri medicinale și recreaționale, având o concentrație mai ridicată de THC (între 3 % și 15 %)². Din planta de canabis indica se pot produce droguri vegetale ca marijuana, hașișul, uleiul de hașiș, colofoniul (cel mai nou extract de THC), sinsemilla și alte varietăți locale, având concentrații diferite de THC; uleiul de hașiș și colofoniul pot ajunge la concentrații de 70-80 % THC.

¹ Codul penal a fost adoptat prin Legea nr. 286/2009 și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, ulterior suportând mai multe modificări și completări. A intrat în vigoare la 1 februarie 2014 - legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/109854.

² Congressional Research Service (2019), *Defining Hemp: A Fact Sheet*, p. 1, crsreports.congress.gov; B. Murray, V.D. Zheljzkov (2020), *Industrial Hemp (Cannabis sativa subsp. sativa) as an Emerging Source for Value-Added Functional Food Ingredients and Nutraceuticals*, *Molecules*, 25 (18), 4078, pp.1-3, doi.org/10.3390/molecules25184078; E. Small (2015), *Evolution and Classification of Cannabis sativa (marijuana, hemp) in Relation to Human Utilization*, *The Botanical Review*, 81(3), pp.189-195, doi.org/10.1007/s12229-015-9157-3; E. Small & A. Cronquist (1976), *A Practical and Natural Taxonomy for Cannabis*, *Taxon*, 25(4), pp. 417-431, doi.org/10.2307/1220524.

În limbaj stradal, termenul „canabis” se referă exclusiv la marijuana ca drog („iarbă”)³.

Efectele psihoactive ale canabisului sunt generate de canabinoizi, în special de delta-9-tetrahidrocanabinol (THC). Totuși, unii canabinoizi nu au efecte psihoactive, așa cum sunt canabidiolul (CBD), canabichromenul (CBC) și canabigerolul (CBG). Cannabisul conține peste 500 de substanțe, dintre care peste 60 sunt canabinoizi⁴.

Fapta de conducere a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană aflată sub influența unor substanțe psihoactive este calificată ca variantă asimilată a infracțiunii denumite marginal „Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe”, așa cum este descrisă de art. 336 din Codul penal. Această faptă incriminată de art. 336 alin. (2) din Codul penal este sancționată cu aceeași pedeapsă și asimilată faptei de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, prevăzută de art. 336 alin. (1) din Codul penal⁵. Diferența dintre cele două fapte constă în tipul de substanță nocivă și în limita admisă în organism, care nu este precizată în cazul faptei de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive⁶.

În practică s-au ivit unele probleme de interpretare cu privire la înțelesul sintagmei „substanțe psihoactive” folosită în cuprinsul normei de incriminare a art. 336 alin. (2) din Codul penal. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a lămurit această chestiune de drept prin Decizia nr. 48/2021⁷, statuând că sintagma „substanțe psihoactive” se referă, în principal, la categoria de substanțe prevăzută

³ B. Buneci, E. Constantin (2021), *Legalitatea comercializării produselor de cannabis cu un conținut redus de THC și problemele ivite în practica judiciară privind infracțiunile la regimul drogurilor*, Revista Universul Juridic, 1, p. 70, revista.universuljuridic.ro/2021/01/; E. Small (2015), *Evolution and Classification of Cannabis sativa (marijuana, hemp) in Relation to Human Utilization*, The Botanical Review, 81(3), pp. 189-195, doi.org/10.1007/s12229-015-9157-3; European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2019), *Developments in the European cannabis market*, EMCDDA Papers, Publications Office of the European Union, Luxembourg, pp. 10-11, www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11391/TDAU19001ENN.pdf.

⁴ G. Lafaye, L. Karila, L. Blecha, A. Benyamina (2017), *Cannabis, Cannabinoids, and Health, Dialogues in clinical neuroscience*, 19(3), p. 309, doi.org/10.31887/DCNS.2017.19.3/glafaye; Congressional Research Service (2019), *op. cit.*, p. 6, crsreports.congress.gov.

⁵ Art. 336 alin. (1) din Codul penal statuează următoarele: „Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.”

⁶ V. Dobrinou et al. (2016), *Noul Cod Penal Comentat. Partea Specială*, Vol. 2, Editura Universul Juridic, București, p. 759; G. Bodoroncea et al. (2020), *Codul penal. Comentariu pe articole. Art. 1-446*, Editura C.H. Beck, București, p. 1562.

⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 48 din 9 iunie 2021 referitoare la folosirea sintagmei „substanțe psihoactive” din cuprinsul normei de incriminare a art. 336 alin. (2) din Codul penal. Această decizie a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 698 din 14 iulie 2021, fiind general obligatorie.

în conținutul Legii nr. 194/2011⁸ privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, iar prin interpretare extensivă, la substanțele menționate în legile speciale nr. 143/2000⁹ privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri și nr. 339/2005¹⁰ privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope. Analizând concluziile instanței supreme, sfera de aplicare a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal vizează atât drogurile clasice, substanțele psihotrope și stupefiante, cât și drogurile sintetice („etnobotanicele”), cu efecte similare substanțelor psihotrope și stupefiante, acestea fiind incluse în noțiunea generală de „substanțe psihoactive”.

Potrivit art. 241 din Legea nr. 187/2012¹¹, prin substanțe psihoactive se înțelege substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății, iar potrivit art. 2 lit. e din Legea nr. 194/2011, efectele psihoactive pe care le poate avea un produs atunci când este consumat de o persoană sunt următoarele: stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică.

Canabisul, ca plantă stupefiantă, este înscris în Tabelul II din Legea nr. 339/2005, respectiv în Tabelul III din Legea nr. 143/2000, ca drog de risc, iar tetrahidrocanabinolul, extract pur din planta de cannabis, este înscris în Tabelul I din Legea nr. 339/2005, în categoria substanțelor psihotrope, respectiv în Tabelul I din Legea nr. 143/2000, ca drog de mare risc. Ingerarea¹² sau fumatul cannabisului, precum și inhalarea fumului, vor conduce la prezența tetrahidrocanabinolului în organism, ca substanță psihoactivă, sintetizată în mod natural de planta cannabis. Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană aflată sub

⁸ Legea nr. 194 din 7 noiembrie 2011, cu modificările ulterioare, a fost republicată în Monitorul Oficial al României nr. 140 din 26 februarie 2014 - legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/132824.

⁹ Legea nr. 143 din 26 iulie 2000, cu modificările și completările ulterioare, a fost republicată în Monitorul Oficial al României nr. 163 din 6 martie 2014 - legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/23629.

¹⁰ Legea nr. 339 din 29 noiembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1095 din 05 decembrie 2005 - legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/66456.

¹¹ Legea nr. 187 din 24 octombrie 2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare. Această lege a intrat în vigoare la 1 februarie 2014 și a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 757 din 12 noiembrie 2012 - legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/142722.

¹² Chiar și ingerarea produselor alimentare pe bază de cânepă industrială (hemp food), cu un conținut redus de THC (0,2 %), poate determina prezența tetrahidrocanabinolului (THC) în organism - a se vedea, E. Constantin (2021), *Câteva considerații referitoare la relevanța penală a concentrației de THC în cazul traficului ilicit de cannabis*, Revista Universul Juridic, 3, pp. 153-155, revista.universuljuri.dic.ro/2021/03/.

influența tetrahidrocanabinolului, ca urmare a consumului de cannabis sau de tetrahidrocanabinol, în stare pură, întrunește elementele constitutive al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal¹³.

Pentru determinarea prezenței în organism a substanțelor psihoactive, inclusiv a tetrahidrocanabinolului (THC), compus al plantei de cannabis, se aplică procedura descrisă în art. 13 din Ordinul nr. 1512/2013¹⁴. Astfel, se recoltează o mostră de sânge în cantitate de 15 ml și o mostră de urină în cantitate de cel puțin 20 ml, apoi mostra de sânge recoltată va fi imediat distribuită în mod egal în cantități de câte 5 ml în 3 tuburi speciale de recoltare vidate, un tub special vidat care nu conține substanțe anticoagulante și două tuburi speciale vidate ce conțin o substanță anticoagulantă. Mostra de urină care, de regulă, se recoltează după mostra de sânge, chiar și după un oarecare interval de timp necesar acumulării urinei, va fi recoltată în flaconul special din trusa standard. Recoltarea mostrei de urină se realizează de către persoana în cauză într-un spațiu adecvat în care să i se poată asigura intimitatea, fără a se permite prezența altor persoane sau animale în incinta respectivă. În cazuri excepționale, recoltarea mostrei de urină se poate face și prin sondaj vezical, în condițiile respectării dispozițiilor legale în vigoare privind integritatea corporală și sănătatea persoanei. Mostrele biologice se introduc în containerele trusei standard adecvate, care ulterior va fi securizată.

2. Efectele consumului de cannabis asupra capacității de a conduce vehicule. Aspecte toxicologice și comportamentale

Modalitățile obișnuite de consum a cannabisului sunt fumatul și ingerarea. Fumatul este cea mai rapidă și eficientă cale de absorbție a tetrahidrocanabinolului (THC) în organism, această substanță psihoactivă ajungând foarte ușor de la nivelul plămânilor la nivelul creierului. Concentrația de THC este vizibilă în sânge după câteva secunde de la inhalarea primului puf din țigăretea de cannabis, continuând să crească până în momentul anterior ultimului puf, când se înregistrează concentrația maximă, într-un interval de 9 minute; ulterior, se observă o scădere bruscă (la o cantitate fumată de aprox. 16 mg THC, s-a constatat o concentrație

¹³ I. Pascu, P. Buneci, B. Buneci (2020), *Drept Penal. Partea Specială*, Vol. 2, Editura Hamangiu, București, p. 258; Curtea de Apel București, Secția I Penală, Decizia nr. 1286/A din 6 octombrie 2015, în A. Radu (2017), *Infracțiunile Rutiere. Comentarii și Jurisprudență*, Editura Hamangiu, București, p. 219; Curtea de Apel Timișoara, Secția Penală, Decizia nr. 1061/A din 4 octombrie 2018, în www.rolii.ro.

¹⁴ Ordinul nr. 1512 din 12 decembrie 2013 al ministrului sănătății pentru aprobarea Normelor metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul mostrelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor psihoactive în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, cu modificările și completările ulterioare. Acest ordin a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 812 din 20 decembrie 2013 - legislatie.just.ro/Public/DetailiiDocument/165698.

medie de $7,0 \pm 8,1$ ng/ml, iar la o cantitate mai mare de aprox. 30 mg THC, o concentrație medie de $8,1 \pm 12,0$ ng/ml). Spre deosebire de fumat, ingerarea produselor de cannabis se caracterizează printr-o absorbție mai lentă a tetrahidrocannabinolului (THC), fenomen cauzat de acțiunile distructive ale mediului gastric - de pildă, în cazul unei prăjituri de ciocolată cu un conținut de 20 mg THC, concentrația maximă a substanței psihoactive a fost evidențiată după aprox. 1-5 ore, iar în cazul uleiului de susan cu un conținut de 15-20 mg THC, după aprox. 4-6 ore¹⁵. Mai trebuie precizat că, în anumite condiții, pot fi detectate concentrații de THC și metaboliți specifici în sânge și urină, chiar și după inhalarea pasivă a fumului din țigările de cannabis, unele studii arătând ca posibilă această ipoteză și după 6 ore de la expunere, în cazul metabolitului 11-COOH-THC (THCCOOH), preponderent în urină¹⁶.

Tetrahidrocannabinolul (THC) se metabolizează sub forma metabolitului activ 11-hydroxy- Δ^9 -tetrahydrocannabinol (11-OH-THC), care la rândul său se metabolizează în metabolitul inactiv 11-Nor-9-carboxy-delta 9-tetrahydrocannabinol (11-COOH-THC/THCCOOH), mult mai persistent în organism decât cel dintâi. În sânge, cannabinoidul THC va fi detectabil 1,6 ore după fumat (în cazul consumatorilor cronici până la 27 ore), metabolitul 11-OH-THC va fi detectabil 2,4 ore, iar metabolitul 11-COOH-THC (THCCOOH) va fi detectabil 5,1 ore (durata se prelungește în cazul consumatorilor cronici). În urină va fi detectabil o perioadă mai lungă de timp metabolitul inactiv 11-COOH-THC - în cazul consumatorilor ocazionali, 3-4 zile, iar în cazul celor cronici, 10-19 zile. Drogul va fi eliminat prin fecale și urină, mai mult sub formă de metaboliți¹⁷.

Efectele intoxicației acute cu cannabis pot fi următoarele: dificultăți de coordonare, scăderea forței musculare, scăderea stabilității în mâini, hipotensiune arterială, letargie, concentrație scăzută, reacție atenuată, vorbire neclară și inflamație conjunctivală. Tinerii sunt mai predispuși la intoxicația cu cannabis, astfel că ingerarea a 250 - 1000 mg de hașiș, cu un conținut de până la 20 % THC, poate provoca acestora afecțiuni mai grave ca apneea (dificultăți în respirație), bradicardia (încetinirea ritmului cardiac), cianoza (tentă albastră a tegumentelor, gingiilor, unghiilor sau mucoaselor), hipertonia musculară - studiile nu au relevat până în prezent o limită de consum fatală pentru THC. Pe termen lung, consumul

¹⁵ M. Huestis (2002), *Cannabis (Marijuana) - Effects on Human Behavior and Performance Cannabis*, Forensic Science Review, 14(1,2), pp. 21-22, www.researchgate.net/publication/268394661_Cannabis_Marijuana_-_Effects_on_Human_Behavior_and_Performance_Cannabis_Marijuana_-_Effects_on_Human_Behavior_and_Performance.

¹⁶ *Idem*, pp. 32-33, www.researchgate.net/publication/268394661_Cannabis_Marijuana_-_Effects_on_Human_Behavior_and_Performance_Cannabis_Marijuana_-_Effects_on_Human_Behavior_and_Performance.

¹⁷ L. Schep, R. Slaughter, P. Glue, P. Gee (2020), *The clinical toxicology of cannabis*, The New Zealand Medical Journal, 133(1523), pp. 98-99, www.researchgate.net/publication/346031425_The_clinical_toxicology_of_cannabis.

de canabis poate conduce la tulburări psihotice, inclusiv schizofrenie, afectarea memoriei, deficiență cognitivă, reducerea performanțelor la învățatură. Totuși, într-un anumit dozaj, dimpotrivă, tetrahidrocanabinolul (THC) poate conduce la atenuarea simptomelor specifice schizofreniei, aducând unele beneficii pentru sănătatea mintală a pacienților schizofrenici¹⁸.

Dezinhibarea și euforia sunt alte efecte ale consumului de canabis, care îl determină pe consumator să se angajeze în diverse activități nepermise sau care depășesc posibilitățile sale, cum este și conducerea unui autovehicul sub influența drogurilor, asumându-și anumite riscuri. Aceste stări pot afecta capacitatea de a conduce, fiind considerate un factor de risc pentru producerea accidentelor rutiere din cauza vitezei, mai ales în cazul șoferilor tineri cu un debut precoce în consumul de droguri, caracterizați prin impulsivitate. Totuși, în cazul consumatorilor cronici, cu intoxicație acută, studiile arată că aceștia adoptă de obicei un stil mai lent de condus, tocmai pentru a compensa deficiențele cognitive și psihomotorii produse de intoxicație¹⁹. Agresivitatea în conducere – viteză, depășiri periculoase, accidente – este influențată și de concentrația de THC din organism²⁰.

Efectul vasodilatator al tetrahidrocanabinolului (THC) poate conduce la scăderea tensiunii și la creșterea reflexă a ritmului cardiac. Prin urmare, șoferii care conduc sub influența canabisului pot leșina sau ameți la volan, provocând astfel accidente grave sau chiar mortale, prin autovătămăre sau prin vătămarea altor participanți la trafic²¹.

Conducerea vehiculelor este o sarcină foarte complexă care presupune o serie de abilități cognitive și psihomotorii privind memoria, percepția, procesarea cognitivă și îndeplinirea sarcinilor, timpul de reacție și atenția distributivă. Consumul de canabis afectează toate aceste abilități, cu efecte asupra performanței în conducerea vehiculelor. Efectele maxime ale afectării cognitive apar cu aproximație la 40-60 de minute după fumat și durează de obicei aproximativ 2-3 ore, fiind direct proporționale cu valoarea concentrației medii²².

¹⁸ W. Sumanasekera, K. Spio (2016), *Cannabis (Marijuana): Psychoactive Properties, Addiction, Therapeutic Uses, and Toxicity*, Journal of Addictive Behaviors, Therapy, and Rehabilitation, 5(2), p. 6, www.researchgate.net/publication/313876385_Cannabis_Marijuana_Psychoactive_Properties_Addiction_Therapeutic_Uses_and_Toxicity.

¹⁹ M.K. Dahlgren et al. (2020), *Recreational cannabis use impairs driving performance in the absence of acute intoxication*, Drug and Alcohol Dependence, 208, p. 7, doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2019.107771.

²⁰ R. Hartman, M. Huestis (2012), *Cannabis Effects on Driving Skills*, Clinical Chemistry, 59(3), p. 490, [doi:10.1373/clinchem.2012.194381](https://doi.org/10.1373/clinchem.2012.194381); S. Ortiz-Peregrina, C. Ortiz, R.G. Anera (2021), *Aggressive Driving Behaviours in Cannabis Users. The Influence of Consumer Characteristics*, International Journal of Environmental Research and Public Health, 18 (3911), pp. 12-13, doi.org/10.3390/ijerph18083911.

²¹ B.K. Logan (2007), *Marijuana and Driving Impairment*, Capitolul 12, p. 278, în M.A. ElSohly, *Marijuana and the Cannabinoids*, Humana Press, Totowa, New Jersey, [doi:10.1007/978-1-59259-947-9_12](https://doi.org/10.1007/978-1-59259-947-9_12).

²² B.K. Logan (2007), *op. cit.*, pp. 278-279, [doi:10.1007/978-1-59259-947-9_12](https://doi.org/10.1007/978-1-59259-947-9_12); R. Hartman, M. Huestis (2012), *op. cit.*, p. 489, [doi:10.1373/clinchem.2012.194381](https://doi.org/10.1373/clinchem.2012.194381).

Afectarea memoriei de scurtă durată și a învățării are implicații în privința capacității de organizare a activităților și de realizare a obiectivelor sau diverselor sarcini, cum este și conducerea unui vehicul. Incapacitatea de rememorare a unor experiențe negative poate menține subiectul în sfera unor conduite deviante, indenzirabile pentru societate – agresivitatea în trafic, încălcarea unor reguli de circulație, comiterea unor infracțiuni rutiere.

Afectarea percepției are implicații în privința aprecierii corecte a vitezei de conducere și a distanței în trafic, precum și a semnificației indicatoarelor sau marcajelor rutiere, ceea ce poate influența comportamentul normal de conducere al persoanei într-un mod periculos. Consumul acut de cannabis afectează procesarea cognitivă și timpul de reacție, subiecții acționând cu întârziere și cu multe erori în trafic.

Cannabisul poate modifica parametrii vizuali importanți, cum sunt acuitatea vizuală, sensibilitatea la contrast, distingerea culorii, mișcările oculare, percepția stereoscopică. Deși funcția vizuală este puternic afectată, totuși unele studii au arătat că șoferii nu conștientizează riscul, adoptând un comportament agresiv în trafic, prin conducerea la viteze mari – efectele comportamentale ale cannabisului se impun mai ușor decât cele vizuale, fiind ignorat pericolul²³.

Atenția distributivă este și ea afectată, șoferul aflat sub influența cannabisului nefiind capabil să reacționeze eficient la factori și evenimente complexe, succesive, intempestive sau urgente, cum sunt vremea, condițiile de drum, conduita altor participanți la trafic, defectarea semnalelor rutiere, stradă necunoscută. Lipsa atenției distributive poate genera erori majore în conducere, cu accidente grave sau intervenția organelor de poliție.

Halucinațiile – lucruri sau senzații care nu există în realitate – chiar dacă sunt conștientizate de mulți dintre consumatorii de cannabis, totuși în trafic acestea pot diminua atenția și concentrarea individului. De asemenea, în cazul unor cantități foarte mari de cannabis sau a consumului cronic, stări precum panica, anxietatea extremă, somnolența și sedarea, sunt de natură să influențeze conducerea unui vehicul și să periclitizeze siguranța traficului.

3. Decizia Curții Constituționale nr. 101/2019²⁴. Relevanța penală a concentrației de tetrahidrocannabinol (THC)

Conținutul speței

Prin Încheierea din data de 30 martie 2017, Curtea de Apel București – Secția I Penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de

²³ S. Ortiz-Peregrina, C. Ortiz, R.G. Anera (2021), *op. cit.*, p. 12, doi.org/10.3390/ijerph18083911.

²⁴ Decizia nr.101 din 28 februarie 2019 a Curții Constituționale referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 405 din 23 mai 2019 (legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/214121). Această decizie este definitivă și general obligatorie.

instanța de judecată cu ocazia soluționării unei cauze penale privind trimiterea în judecată a unei persoane pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența unor substanțe psihoactive, infracțiune prevăzută de dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal.

Curtea de Apel București, în calitate de autoare a excepției, a motivat, în esență, că sintagma „*sub influența unor substanțe psihoactive*” din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal este neconstituțională, întrucât încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la principiul respectării legilor, ale art. 22 alin. (1) privind dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică și ale art. 23 alin. (12) privind legalitatea pedepsei, precum și ale art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, raportat la prevederile art. 2 referitor la dreptul la viață și ale art. 7 privind legalitatea incriminării și a pedepsei din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În acest sens, arată că sintagma menționată lipsește de previzibilitate norma de incriminare, în condițiile în care principiul respectării legilor și cel al legalității incriminării impun legiuitorului să legisfeze prin texte suficient de clare și precise pentru a putea fi aplicate, inclusiv prin asigurarea posibilității persoanelor interesate de a se conforma prescripției legale

În continuare, autoarea excepției arată că diagnosticul stării „*sub influența unor substanțe psihoactive*” se bazează pe analize de laborator referitoare la prezența substanțelor psihoactive în sânge și urină, pe elemente faptice, precum modul de comportare, atitudinea, orientarea în timp și spațiu, facultatea de a descrie, de a calcula, modalitatea de deplasare, siguranța gesturilor mâinilor, miros, starea pupilelor etc., fiind evident că starea de intoxicație este diferită din punctul de vedere al concentrației, de la o persoană la alta, în funcție de metabolismul fiecăreia. Instanța de judecată, autoare a excepției, arată că, în cazul consumului de cannabis prin inhalare, situație existentă în speță, modificările psihologice includ un efect euforic asociat cu modificări emoționale și cognitive care sunt greu de cuantificat la nivel individual. Modificările care se produc în mod acut sunt tahicardia, creșterea ușoară a tensiunii arteriale și a temperaturii corpului. Cannabisul produce, totodată, o reducere a performanței în timpul conducerii autovehiculului, cu diminuarea vitezei de reacție la diverși stimuli, diminuarea atenției distributive și întârzierea coordonării mână-ochi. Efectele apar la o doză variind între 2 și 22 mg substanță psihoactivă, THC - Tetrahidrocannabinol, se manifestă la 30 de minute, cu un maxim atins la 2 ore de la administrare, cedând la aproximativ 4 ore de la consum. Substanța psihoactivă, THC, este transformată într-un metabolit inactiv care persistă în organism zile sau săptămâni fără efecte psihoactive. Perioada de timp în care metabolitul poate persista în organism depinde de frecvența de utilizare, doza de substanță psihoactivă din țigara fumată, dar și de particularitățile individuale. În consecință, prezența acestuia nu este un indicator valid pentru a obiectiva starea de influență, această ipoteză urmând a fi stabilită în urma analizei coroborate a rezultatelor analizelor de laborator, a declarației de consum și a

mijloacelor de probă ce vizează starea clinică a persoanei în cauză în momentul surprinderii în trafic.

Prin Decizia nr. 101 din 28 februarie 2019, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel București - Secția I Penală și constată că dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Astfel, s-a reținut că incriminarea faptei de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive este determinată de efectul nociv al substanțelor respective, ținând cont de faptul că, așa cum se arată în doctrină, acestea produc tulburări în atitudinea și comportamentul conducătorului auto, generând, implicit, o diminuare a capacității de a manevra vehiculul pe drumurile publice în condiții de siguranță pentru toți participanții la trafic. De asemenea, s-a reținut că pentru constatarea consumului de substanțe psihoactive este necesară analiza de laborator, care trebuie să stabilească existența acestor substanțe în corpul conducătorului vehiculului.

Curtea a constatat că, având în vedere sfera largă a produselor susceptibile de a avea efecte psihoactive, așa cum reiese aceasta din legislația specială, în mod obiectiv, legiuitorul nu poate prevedea un nivel minim al concentrației de substanțe psihoactive ca și cerință esențială cu privire la elementul material al laturii obiective în cazul infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive, infracțiune reglementată de art. 336 alin. (2) din Codul penal. Așadar, legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în orice situație de conducere a unui vehicul ulterior consumului unor substanțe psihoactive, prin consum înțelegându-se introducerea în organismul uman a unui produs, indiferent dacă acesta a fost dizolvat, impregnat, dispersat sau diluat, în una dintre următoarele modalități: pe cale orală ori injectabilă, inhalare, fumat sau aplicarea externă pe corpul unei persoane, în orice alt mod, în așa fel încât produsul să ajungă în corpul unei persoane [art. 2 lit. f) din Legea nr. 194/2011, republicată].

Comentariu

Având în vedere considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 101/2019 rezultă că existența infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive, prevăzută de art. 336 alin. (2) din Codul penal, nu depinde de cantitatea de droguri consumată sau de concentrația substanței active detectată în organism și nici de capacitatea concretă de manevrare a vehiculului în momentul depistării. Conducerea unui vehicul sub influența drogurilor pe drumurile publice va fi sancționată în orice situație, atâta vreme cât se constată în corpul persoanei prezența substanței active din conținutul drogului consumat, desigur dacă nu va fi reținută una dintre cauzele justificative sau de neimputabilitate, cum sunt starea de necesitate (art. 20 C. pen.), exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații (art. 21 C. pen.), constrângerea fizică sau morală (art. 24-25 C. pen.), minoritatea

(art. 27 C. pen.), iresponsabilitatea (art. 28 C. pen.), intoxicația (art. 29 C. pen.), eroarea (art. 30 C. pen.), cazul fortuit (art. 31 C. pen.).

Chiar dacă sub aspectul tehnicii legislative ar fi imposibil să se restrângă sfera de aplicare a normei de incriminare la o anumită concentrație, ținând cont de multitudinea substanțelor psihoactive reglementate de legile speciale și diferitele moduri în care acestea își produc efectele asupra organismului uman, totuși, la individualizarea soluției judiciare, trebuie să se țină seama de pericolul social concret, atât din perspectiva concentrației, cât și din perspectiva capacității de manevrare în siguranță a vehiculului. În acest sens, este bine cunoscut că tetrahidrocanabinolul (THC), component psihoactiv al canabisului, într-o concentrație redusă, afectează în mod insesizabil organismul uman, inclusiv în privința performanței în conducerea vehiculelor. Mai mult, produsele alimentare cu THC redus au efecte benefice asupra sănătății și nutriției, fiind recunoscute și validate la nivel european.

Așadar, organul judiciar trebuie să stabilească, prin intermediul expertizei medico-legale, gradul în care a fost influențată capacitatea de a conduce vehicule în condiții de siguranță, raportat la concentrația de tetrahidrocanabinol evidențiată în organism. Dacă influența este una minimă, considerăm că această împrejurare trebuie luată în seamă, pe de o parte, la aprecierea interesului public pentru continuarea urmăririi penale, caz în care se poate dispune renunțarea la urmărire penală, în condițiile art. 318 din Codul de procedură penală²⁵, iar, pe de altă parte, la stabilirea cuantumului și modalității de executare a pedepsei, în faza judecătii, când se pot aplica dispozițiile legale privind circumstanțele atenuante judiciare [art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen.] sau cele privind renunțarea la aplicarea pedepsei (art. 80 C. pen.), ca modalitate de executare mai blândă.

4. Concluzii

Consumul de canabis influențează indiscutabil performanța în conducerea unui vehicul și generează comportamente agresive în trafic, ceea ce poate conduce la accidente rutiere grave. Conducerea unui vehicul sub influența canabisului constituie un pericol real pentru siguranța rutieră, devenind un adevărat fenomen infracțional în societatea românească și nu numai. Fapta este incriminată de dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal, care reglementează infracțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea

²⁵ Codul de procedură penală a fost adoptat prin Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, ulterior suportând mai multe modificări și completări. A intrat în vigoare la 1 februarie 2014 (legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument Afis/120609).

deținerii permisului de conducere de către o persoană care se află sub influența unor substanțe psihoactive.

Deși existența infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal nu depinde de concentrația substanței psihoactive, tetrahidrocanabinolul (THC) în cazul consumului de canabis, totuși concentrația trebuie să constituie un criteriu de apreciere a gradului de pericol social concret, fie din perspectiva agravării răspunderii, fie din perspectiva atenuării acesteia, când se poate dispune renunțarea la urmărirea penală sau la aplicarea pedepsei, după caz. Stabilirea de către organul judiciar a măsurii în care substanța psihoactivă din drogul consumat a influențat capacitatea de a conduce este imperios necesară pentru justa soluționare a cauzei, fiind important ca această chestiune să se regăsească printre obiectivele expertizei medico-legale.

Având în vedere specificul infracțiunii, considerăm că organul judiciar trebuie să facă o analiză de ansamblu, inclusiv prin raportare la doctrina națională și internațională de specialitate privind efectele drogurilor asupra capacității de a conduce un vehicul, cel puțin în cazul drogurilor comune, pentru a înțelege mai bine cum influențează acestea comportamentul în trafic, limitele de consum și măsura în care unele concentrații afectează siguranța rutieră. Numai în această manieră pericolul social concret va fi apreciat într-un mod corect, în acord cu natura infracțiunii în discuție și cu particularitatea fiecărui caz în parte.